

SÁRVÁRY LÁSZLÓ – SZELE TAMÁS
**Az Ipartestület székházától
 az Ipartestület székházig**

CSEPREG VÁROS FÚVÓSZENEKARÁNAK TÖRTÉNETE
 AZ EMLÉKEZET ÉS A DOKUMENTUMOK TÜKRÉBEN

Az Ipartestület székházának épülete ma ismét Csepreg Város Fúvószenekearának székhelye

Az emberiség történetében rejtélyes üzenettel szinte a kezdetektől jelen volt a zene. Sípok, fuvolafélék, dobok kísérték az éneklést, a táncot, az utóbbiak jeladásra, üzenetek továbbítására is alkalmasak voltak. A Biblia ütő és rázó, húros hangszereken kívül fúvós hangszerek egész sorát említi: nádból és fából készített sípokat, fuvolát, kürtöt, harmonát, trombitát. A hangszerek királyi, fe-

jedelmi udvarok fényét emelték a középkorban, de ne a modern kor hangszereit képzeljük magunk elé, a hangszerek is fejlődésen mentek át az emberi tudás gyarapodásával párhuzamosan.

Csepreg nevének első írásos említése Omodé győri püspök 1255-ben keltezett okiratában található. A tatárjárás után IV. Béla király a birtokok és várak tulajdonosait

újra megerősítette jogaikban. Ezért Omodé püspököt bíróként kérte fel, hogy „Olperfiát Györgyöt, István és Péter királyi trombitások Ablánc nevű birtokába iktassa be”.¹

Városkánk szülötte, Bognár Ignác operaezenes, karigazgató, zeneszerző klarinéton játszott.

A Munczi család több tagja is ismert muzsikusként volt, Cinka Pannával fél Európát bejárták.

Az idősebb Sárközy István a bécsi udvarban is hegedült, a fia (István) ismert és népszerű primás volt.

A 19. században nagy közkezdveltségnek örvendett a színjátszás, a népszínmű, a kóruskultúra. Csepreg sem jelentett kivételt. Az iparos dalkör, a zenés, táncos színjátékok, az egyesületek jól működő közösségi munkát feltételeztek. A ventilszerkezet feltalálásával a rézfúvós hangszerek a teljes kromatikus hangsor játszására alkalmassá váltak. Létrejötték az úgynevezett menetzenekekek, eleinte csak a katonaságnál, később a polgári szférában is. A fejlődés ma ott tart, hogy a *symphonic band* már alig különbözik a modern szimfonikus zenekartól, irodalma is gazdagodik, eltérően a kezdeti idők indulókra és népszerű átiratokra épülő repertoárjától.

Csepreget is megérintette valahol valamikor a zene varázsa. Csincsur Győző tanár, iskolaigazgató vezetésével színdarabokat tanultak be, a korszak népszerű filmcsillaga, Karády Katalin is megfordult itt.² A színműveket zenei betétek, hangszeres zene tette színessé, de zenés játékokat (*János vitéz*), népszerű operettekét is bemutattak. A fiatalok „Ne búsulj” néven alkalmi dzsesszzenekart alakítottak. A Sopron megyei néplap elragadtatással írt a kultúra, a közélet

érdekében kifejtett erőfeszítésekről: vilányvilágítás, polgári iskola, mozi, népművelési előadások, sportegyesület, cserkészek, „olyan filharmonikus zenekar, amely messze földön ritkítja párját”.³

Csepregi kötődésű volt Csikor Elemér, aki a szombathelyi zeneiskola létrehozója, zongoratanára, közel három évtizeden át igazgatója volt. Csepregen töltötte gyermekéveit, ifjúságának nagy részét Petró János tanár, a Szombathelyi Szimfonikus Zenekar alapító karnagya. Vámos Gyula kultúrotthon-igazgató szavai élnek az emlékezetemben: Nálunk hallgatta lemezjátszón a Csajkovszkij-szimfóniákat, míg a lemezek fehérré nem váltak.

„A csepregi fúvószenekar működését az 1930-as évek elején kezdte” – olvashatjuk a fúvószenekart bemutató sorokat a zenekar honlapján.⁴ A zenekar történetét 1989–1990-ben kezdtük kutatni, amikor közeledett a hatvanéves jubileum. Az alapító tagok közül élt még Frank János (Pap utca) és Vámos Gyula, de Szentkúti (Molnerics) Antal is nagy segítség volt az alapító tagok nevének azonosításánál. Az archív fényképeket is neki köszönhetjük.

Jobst Ágnes levéltári anyagok alapján így ír a fúvószenekar megalakulásáról: A leventemozgalomhoz kapcsolódik a Csepregi Fúvószenekar megalakítása. A képviselő-testület 1929 januárjában tartott rendkívüli közgyűlésén határozott a zenekar megszervezéséről és a hangszerek beszerzéséről 2000 pengő értékben. Az 1930-ban megalakított zenekar patrónusa Rajczy István főjegyző, első karnagya Kadnár Ferenc téglagyáros volt. Őt Varga László követte. Szentkúty Antal 1938-ban vette át a zenekar vezetését. Utolsó karnagya Zátanyi János volt. Két Szombathelyről kijáró tanár, Lantos

1 Wellner Lőrinc: Csepreg. Csepreg, 1981. 15. p.

2 Jobst Ágnes: Csepreg a 20. századi történelem viharában. (1900–1960.) Szombathely, Szülőföld Könyvkiadó, 2020. (továbbiakban: Jobst, 2020.) 34. p.

3 Jobst, 2020. 39. p.

4 Csepreg Város Fúvószenekar (honlap) <https://fuvoszene.hu>. (Megtekintés: 2025. október 15.)

Ferenc és Lantos Antal⁵ tanította zenélni a leventéket. A fúvósok gyakran szerepeltek az ünnepélyeken, vasárnap délutánonként a Promenádon adtak térzenét.⁶

A zenekar

A zenekar alapító tagjai: Antalavics Ferenc klarinét, Antalavics Lajos (Friki) klarinét, Csécsenyi István mély trombita, Frank János nagydob, Horváth „Piri” klarinét, Kadnár Ferenc alapító karnagy, Karlovics Imre klarinét, Kiss Ferenc (Pajor) trombita, Kiss Ferenc harsona, Lankovits Dezső esztrombita, Lantos Adolf karnagy, Munczi Lajos harsona, Parizsek Rudolf, Piros Gyula szárnykürt, Sajtli István tenorkürt, Sajtli József (Bajnok) szárnykürt, Sajtli László helikon, Vámos Gyula réztányér, Varga (Kata) László tenorkürt, Zavec Ferenc kisdob, Zsömbölyi László Esz-trombita.

A próbák feltételezhető helyszíne a legényegylet, a Korona, majd a Wagner vendéglő (összenyitható termekkel, színpaddal) lehetett. Az Ipartestület székházának alapkövét 1930-ban tették le, ünnepélyes felavatása 1932. április 3-án történt.⁷ A székház – a később KIOSZ néven ismert épület –

több egyesületnek, köztük a fúvószenekarnak is otthont adott.

Az 1940-es években a zenekar már félkatonai jellegű leventezenekarként műkö-

dött. Karnagyok névsora az 1930–1940-es években: Lantos Ferenc, Lantos Adolf, Szentkúti (Molnerics) Antal, Zátonyi János. A háború a zenekart is szétzilálta, a kegyelemdőfést a nyilas rezsim adta, a hangszereket a menekülő csapatok magukkal vitték, és Ausztriában, valahol a Semmeringen, egy szakadékba zúdították, miután kiderült, hogy étkezésre, fogyasztásra alkalmatlan...

Az 1950-es években újra felvetődött a fúvószenekar létrehozásának gondolata. Néhány hangszer csodálatos módon túlélte a vészterhes időket. Olyan tenorkürtöt is

láttam, amelyet a szovjet katonák korpusszával a kerítés lábára húztak és célba lőttek rá. A háborúból visszatért zenészekben égett a vágy, hogy újra zenélhessenek, hiszen a fiatalságukat, korábbi életmódjukat je-

5 Lantos Adolf. A leiratban tévedésből vagy szándékosan írtak Antalt. Szombathelyen a szimfonikus zenekarban is csak így ismerték: „Dolfi bácsi”.

6 Jobst, 2020. 38–39. p.

7 Jobst, 2020. 33. p.

lentette a zene. Konrád Alajos tanácselnök és Németh Imre tanácselnök-helyettes személyében lelkes patrónusokra találtak, így a zenekar 1957-ben újrakezdte munkáját. Karnagyok névsora az 1960-as, 1970-es években: Varga (Kata) László, Vámos Gyula, Szentkúti (Molnerics) Antal. A zenekar több helyszínen próbált, ezek közül legmegfelelőbbnek a Kultúrotthon bizonyult. Főleg indulókat, nyitányokat, egyvelegeket játszottak, részesei voltak a társadalmi, közösségi rendezvényeknek.

1968 őszén a Kőszegi Állami Zeneiskola (később Budaker Gusztáv Zeneiskola) kihegyezett osztályaival elindult az állami zeneoktatás. Az eredményeket is felmutató fúvósoktatás Magyar Béla tanár tevékenységével kezdődött, aki Szentkúti Antaltól átvette a zenekar vezetését is. Magyar Béla nevéhez fűződik az „úttörő zenekar” létrehozása (1970). A fiatalok fejlődésével párhuzamosan hanyatlott a felnőtt csapat munkája, 1974-ben meg is szűnt a tevékenységük.

1976 szeptemberében Magyar Béla tanár álláshelyén Lezsák Lajos és Sárváry László folytatták a munkát. Az úttörő zenekar Sárváry László vezetésével folyamatosan dol-

gozott, majd 1979 őszén döntés született (helyszín: Állami Tangazdaság, Csepreg) a nagyközségi zenekar létrehozásáról. A nagyközségi zenekar szegényes körül-

mények között indult. A kottatár egy alig használható indulóskönyv-garnitúra kivételével eltűnt. Segítséget a kőszegi karnagy kollégák, Gréts Károly, később Csárics Sándor adtak. A két zenekar közti baráti, építő, segítő kapcsolat azóta is töretlen. A hiányzó hangszereket – mivel akkor is anyagi nehézségek jellemezték a települést – a szentgotthárdi művelődési ház kölcsönözte.

Sárváry László vezetésével a rendszeres és folyamatos munka eredményeként fejlődésnek indult a zenekar, a sikerek követ-

keztében nőtt a népszerűsége is. 1994-ben showműsor-szórakoztató zene kategóriában arany minősítést szerzett, ezt a minősítést 2002 novemberében az új minősítési rendszer B kategóriájában megerősítette, 2005 szeptemberében pedig a lengyelországi Lesznóban rendezett zenei fesztiválon és versenyen nemzetközi ezüst minősítést szereztek.

A zenekar hagyományos fúvószenén (indulók, alkalmi zenék) kívül könnyűzenei feldolgozásokat játszott, népszerű volt a kisvárosban és környékén.

Települések, ahol az elmúlt negyed században vendégszerepelt a zenekar, a teljesség igénye nélkül:

Badacsonytomaj, Balatonfüred, Bó, Budapest, Bük, Bükfürdő, Celldömölk, Csepreg, Ebergőc, Gencsapáti, Gór, Gyalóka, Ikervár,

Iván, Kapuvár, Kenéz, Kiszidány, Kőszeg, Lócs, Lukácsháza, Mosonmagyaróvár, Nagygeresd, Peresznye, Pusztacsalád, Répceszentgyörgy, Répcevis, Répcelak, Röjtökmuzsaj, Sajtoskál, Sárvár, Simaság, Sopron, Sopronhorpács, Söpte, Szakony, Szany, Szentgotthárd, Szombathely, Tormásliget, Tömörd, Újkér, Vasasszonyfa, Vámoscsalád, Vép, Vonyarcvashegy, Zsira.

Külföldi kapcsolatok

Az első külföldi és egyben testvérkapcsolatot az ausztriai Dörfel-Steinberg fúvószenekara hozta 1991-ben (karnagy Gottfried Putz). További külföldi kapcsolatok: Höflein (Ausztria, karnagy Franz Steiner sen, később Franz Steiner jun.), Hornstein (Ausztria, karnagy: Andreas Schöberl), Meiningen (Németország, karnagy Siegfried Umbreit, majd Jörg Hannemann).

Kapcsolatai révén a zenekar Spanyolországba is eljutott (Castellon, Barcelona).

1994-ben mazsorettcsoport alakult Végh Adrienn tanárnő vezetésével. A két együttes gyakran szerepelt együtt, jelenleg is jó a kapcsolatuk. Mai vezetőjük Reseterics-Boros Evelin.

1995-ben Csepreg városá válásával a zenekar felvette a Csepreg Város Fúvószenekara nevet, 1992 áprilisáig a művelődési ház csoportjaként működött, 2002-től közhasznú egyesületként.

Új korszak a fúvószenekar életében

Sárváry László karnagy nyugdíjba vonulásával (2008) a szakmai munka irányítását Iliás Attila karnagy vette át. Ő is a csepregi zeneiskolában tanult, klarinétosként játszott a fúvószenekarban. Tanulmányait Győrben végezte, majd Debrecenben szerzett klari-

nétanári diplomát. Vezetésével a zenekar számos újabb szakmai és közösségi elismerést szerzett. Kibővült a repertoár, a korábban játszott indulók, filmzenék, különböző stílusú zenei átiratok mellett a könnyednek tűnő, de különleges figyelmet igénylő polkákat és koncertdarabokat is játszanak a zenészek. A zenei minősítések közül a legfrissebbek: 2010-ben a lengyelországi Leszónban nemzetközi versenyen elért újabb ezüst minősítés, majd 2014. évben menetzene arany diploma a Burgenlandi Fúvósszövetség bírálataival, 2018-ban pedig a Magyar Fúvószenei és Mazsorett Szövetség bírálataival Koncertfúvós C (felső) kategóriában kiérdemelt arany minősítés. Bővült a belföldi és külföldi partnerkapcsolatok köre. Az utóbbiak révén az alábbi településeken vendégszerepeltek a zenészek: Bernstein, Höflein (Ausztria), Nemesócsa (Szlovákia), Monzuno (Olaszország), Köln (Németország), Korond (Erdély), Pula (Horvátország), Twisk (Hollandia). A holland kapcsolat Iliás Attila hollandiai éveinek köszönhető. Attila hosszú évekig Hollandiában élt, zenélt, zenekart is vezetett.

2011-ben a Csepregi Ipartestület lehetőséget kínált az Ipartestület székházának használatára.

A több évtizedre szóló megállapodás értelmében az iparosház nagyterme lett a zenekar próbaterme, új otthona. A felújított épület pedig a város egyik büszkesége.

A zenekar támogatói, az ipartestület és a zenekar tagjai célzott támogatásokkal segítették a két egyesület összefogását, a ház felújítását és átalakítását, a zenészek a szakipari feladatokon túl szinte minden tevékenységben részt vállaltak.

A szakipari munkákat helyi és környékbeli iparosok végezték Szabó Zoltán építési vállalkozó irányításával, aki a zenekar és az ipartestület vezetőségének is tagja.

A fúvószenekar napjainkban

Amikor a zenészek belépnek a székház kapuján és a kiváló akusztikájú próbaterem ajtaján, mindannyiszor egy különös, semmi máshoz nem fogható érzés van bennük, hiszen eszükbe jut a sok tervezgetés és munka, amit a bontás, a felújítás és a belső kialakítás során maguk végeztek.

A jelenkori zenészek az alapítók, a mindenkori zenekari tagok és korábbi zenésztársaik példáját folytatva a közösséghez tartozás örömét, a másokért tenni akarást személyes példamutatással próbálják átadni az utánuk jövő nemzedéknek.

Kiegészítő és záró gondolatok

1945 előtt a zenekar egyházi eseményeknek is részese volt. Szentkúti Antal szerint nem volt szerencsés, hogy az ütőseket kizárták ezekből a rendezvényekből, idejüket a Wagner vendéglőben töltötték, természetesen nem csak beszélgetéssel.

A rendszerváltás után dr. Simon József apát úr közreműködésre kérte fel a zenekart

a búcsú (Nagyboldogasszony) ünnepi szentmisére. A Miklós-napi ünnepi misét (a templom búcsúja!) azóta is töretlenül a zenekar teszi ünnepélyessé. Iliás Attila karnagy tette hagyománnyá a karácsonyi hangversenyeket, melyek mindig jótékonyági célokat szolgálnak.

A zeneiskola

A zenekar utánpótlás-nevelésének záloga a zeneiskola. Létszámtól függetlenül a zenekar kis zenekarnak minősült, ha a hangszerek differenciáltságát nézzük. A zeneiskolai tanszakok bővülésével jelentek meg a zenekarban a következő hangszerek: pikoló, fuvolák, szaxofonok, kürtök, harsonák, ütőhangszerek (dobfelszerelés, metallofon, xilofon stb.), amelyek lehetővé tették a nagyobb léptékű fejlődést.

Kamaracsoportok működtek, a fiatalok Tóth László vezetésével FIAT Big Band néven együttest szerveztek. Kitartásukat, elszánt-

ságukat a hihetetlenül gyors fejlődés jellemezte, ehhez társult a népszerűségük is.

A zeneiskola hatvan éve alatt zenetanárok, zenekari muzsikuskok, előadóművészek kerültek ki a volt tanulók soraiból, a fúvósok közül is, a teljesség igénye nélkül: Gácsi Vivien fuvolatanár, Hábetler Krisztián harmonatanár, Horváth László középiskolai trombitatanár, Iliás Attila klarinéttanár, Németh Kornél klarinéttanár, Sárvári József középiskolai trombitatanár, karnagy, egyetemi óraadó tanár, Sárvári Zsuzsanna fuvolatanár...

Egyéb észrevételek

Ha a karnagyok személyét nézzük, mind csepregi emberek, akiknek szívügyük volt a zene. Szentkúti Tóni bácsi minden hétvégét kottamásolással töltött. Ha elkapta az eső a zenekart, először a kottát kellett menteni,

mert lefolyt a papíron a tinta. Tóni bácsi idején egyetlen nyomtatott kotta volt: Emil Stolz *Blumengeflüster keringője*. A zenekar felnőtt a nyomtatott, élettelen kottafejek életre keltéséhez.

Az idő – mint minden közösséget – a zenekart is megtépázta, de mindig volt, aki újra elkezdte és magasabb szinten folytatta a munkát. Olyan közösséget formáltak, ahova szívesen mentek az eltérő életkorú zenészek. Apák hozták magukkal a gyerekeiket. Némelyik családból két-három generáció is együtt zenélt. Hiszem, hogy jó ügyet szolgáltak, jó ügyet szolgálnak.

Az Ipartestület székházától az Ipartestület székházáig sok-sok helyszínen próbáltak zenészeink: tanácsháza nagyterem, GAMESZ, kultúrotthon... Nem volt stabil próbaterem. Most azonban visszatértek oda, ahonnan az elődök elindultak. Hazatértek, otthon vannak.